

Pirkkalan koulun yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelma

Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo

Tasa-arvo tarkoittaa ihmisten yhtäläisiä oikeuksia, mahdollisuuksia ja velvollisuuksia riippumatta sukupuolesta. Koulussa se tarkoittaa, että oppilaat saavat samanarvoisen kohtelun sukupuolestaan riippumatta.

Yhdenvertaisuus tarkoittaa sitä, että samanlaisessa tapauksessa ihmisiä kohdellaan samalla tavoin. Se on jokaisen perusoikeus. Oppilaiden erityistarpeet tulee kuitenkin huomioida. Hyvä oppilaantuntemus on tärkeässä roolissa.

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus ovat isoja asioita, jotka on hyvä pitää mielessä, tiedostaa ja tarkkailla omaa suhtautumista oppilaisiin!

1. Tasa-arvotilanteen selvittäminen

Pirkkalan koulun tasa-arvotilanne selvitettiin oppilaille tehdyllä kyselyllä/opettajan johdolla käydyllä keskustelulla oppilaiden ikätaso huomioiden. Soveltuvin osin käyttämämme kysely on tässä liitteenä. Kyselyn tuloksia ja henkilöstön näkemyksiä tasa-arvosta käsiteltiin opettajainkokouksessa 8/2016.

Kyselyn tuloksista tehtiin yhteenveto luokittain.

- 1. luokka: Kahdeksan oppilasta on kokenut, ettei heillä ole turvallinen olo koulussa.
- 2.-3. luokka: Ei noussut esille mitään erityistä. Oppilaat kokevat tulevansa kohdelluiksi tasa-arvoisesti.
- 4. luokka: Luokassa nousi esille ammatteihin liittyvät sukupuoliroolit.
- 5. luokka: Huomio oli kiinnittynyt oppimateriaaleissa ilmenneisiin sukupuolirooleihin. Oppilaat olivat myös miettineet välituntitoiminnan jaosta "tyttöjen ja poikien toimintaan". Myös sateenkaariperhe-käsite oli saanut aikaan pitkän keskustelun.
- 6. luokka: Osa oppilaista oli sitä mieltä, ettei voi kääntyä opettajan puoleen, jos on huolia. Kolmentoista oppilaan mukaan oppilaan sukupuoli vaikuttaa opettajan toimintaan heitä kohtaan. Luokassa on 15 poikaa ja viisi tyttöä.

2. Toimenpiteet lv.2016-17

- Opettajat kiinnittävät huomiota omaan kielenkäyttöön ja toimintaansa.
- Tiedon lisäämiseksi järjestämme tasa-arvon teemapäivän Minna Canthin (19.3) päivän yhteydessä.
- Ensimmäiseen luokkaan on saatu koulunkäyntiavustaja turvallisuuden lisäämiseksi.
- Vanhempien kanssa yhteistyössä järjestetään eri ammattien esittelypäivä. Ei toteutunut.
- Välitunnin toimintatarjontaa mietitään yhdessä. Oppilaat suunnittelevat luokittain vuorotellen pitkän leikkivälitunnin. Leikit suunnitellaan ryhmissä.
- Oppimateriaalia tarkastellaan kriittisesti oppituntien yhteydessä.
- Kuraattori keskustelee 6. luokan oppilaiden kanssa. Toimenpiteistä päätetään keskustelujen jälkeen. Kuraattorin tekemässä kyselyssä ei ilmennyt huolen aiheita.

3. Toimenpiteet lv. 2017-18

- Otetaan lasten mielipiteitä ja näkemyksiä huomioon ja varmistetaan, että kaikki pääsevät mukaan eikä ketään syrjitä.
- Yhdenvertaisuus- ja osallisuusteemoja käsiteltiin oppitunneilla.
- Vietetään Lapsen oikeuksien päivää 20.11. Tänä vuonna teemana on yhdenvertaisuus ja osallisuus. Vinkkejä lapsen oikeuksien päivän ja viikon viettoon (vko 47) löytyy osoitteesta www.lapsenoikeudet.fi/reilukoulu
- 4. ja 6. luokka tutustuu Lapsen oikeuksiin. 6.lk teki videon aiheesta: reilu koulu.
- 2. luokan aiheena etninen tausta: huoltaja vieraili koululla

4. Toimenpiteet lv. 2018-2019

- Otetaan lasten mielipiteitä ja näkemyksiä huomioon ja varmistetaan, että kaikki pääsevät mukaan eikä ketään syrjitä.
- Yhdenvertaisuus- ja osallisuusteemoja käsitellään oppitunneilla.
- Välikkäräkoulutusta oppilaille: kaikki mukaan välituntileikkeihin
- Ohjaajaresurssin tasainen jakautuminen, luokassa kaksi aikuista lisää toiminnan läpinäkyvyyttä ja helpottaa huomioiden tekoa
- Henkilöstöllä yhteisesti sovitut toimintaperiaatteet: yhdenvertainen kohtelu
- Oppilaat (oppilaskunnan hallitus) mukana laatimassa välituntisääntöjä
- Kamu-kerho: kaikilla mahdollisuus harrastaa

5. Hyväksyminen

Tämä suunnitelma viedään hyväksyttäväksi oppilaskunnan kokoukseen ja opettajainkokoukseen.

6. Tiedottaminen

Tästä suunnitelmasta tiedotetaan henkilöstölle, oppilaille ja huoltajille.

7. Arviointi ja seuranta

Tätä suunnitelmaa seurataan ja se päivitetään vuosittain lukuvuosisuunnitelman yhteydessä. Kolmen vuoden päästä (8/2019) tehdään uusi tasa-arvokysely oppilaille.

Tämä suunnitelma on hyväksytty opettajainkokouksessa 12.9.2018 ja oppilaskunnassa 4.10.2018.

Ohjeistus:

Toiminnallinen tasa-arvosuunnittelu

Tasa-arvosuunnittelu on jatkuva prosessi, joka tehdään koko koulun yhteistyönä. Toiminnallinen tasa-arvosuunnitelma laaditaan lähtökohtaisesti vuosittain. On kuitenkin mahdollista laatia suunnitelma kahdeksi tai kolmeksi vuodeksi. Tällöinkin toimenpiteiden toteutumista kannattaa seurata vuosittain.

Tasa-arvotyön onnistumisen kannalta on tärkeää, että työ perustuu koulun ja sen oppilaiden tarpeisiin. Toiminnalliseen tasa-arvosuunnitelmaan kuuluu selvitys koulun tasa-arvotilanteesta, tarvittavat toimenpiteet tasa-arvon edistämiseksi ja arvio aikaisempaan tasa-arvosuunnitelmaan sisältyneiden toimenpiteiden toteuttamisesta ja tuloksista. Tasa-arvosuunnittelussa luodaan yhteinen käsitys siitä millainen on tasa-arvoinen koulu, mitkä asiat koulussa voivat estää sukupuolten tasa-arvon toteutumista, mitkä asiat edistävät sukupuolten tasa-arvoa koulussa, millä edellytyksillä ja toimintatavoilla oppilailla on sukupuolesta riippumatta yhtäläiset mahdollisuudet osallistua ja vaikuttaa koulun toimintaan, miten puututaan häirintään ja ennaltaehkäistään sitä. Tasa-arvon edistäminen on taito, jonka harjaannuttaminen on hyödyllistä niin opettajille kuin oppilaillekin. Taidon karttumisen myötä opitaan tunnistamaan mahdolliset tasa-arvon toteutumisen esteet ja puuttumaan niihin.

(Opetushallituksen opas: Tasa-arvotyö on taitolaji

http://www.oph.fi/download/173318_tasa_arvotyö_on_taitolaji.pdf)

Tasa-arvolaki

Tasa-arvolaki kieltää syrjinnän sukupuolen perusteella. Koulu ei saa toimia siten, että oppilas joutuu epäedullisempaan asemaan sukupuolensa perusteella. Tasa-arvolaki kieltää myös sukupuoleen perustuvan ja seksuaalisen häirinnän samoin kuin syrjinnän sukupuoli-identiteetin ja sukupuolen ilmaisun perusteella. (Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta 7 §)

Tasa-arvolaisissa säädetään myös tasa-arvosuunnittelun painopisteistä. Tasa-arvotyössä tulee kiinnittää erityistä huomiota

- oppilasvalintoihin
- opetuksen järjestämiseen
- oppimiseroihin
- opintosuoritusten arviointiin
- sukupuoleen perustuvan ja seksuaalisen häirinnän ehkäisemiseen ja poistamiseen

Tasa-arvokysely

Tasa-arvotyö on taitolaji – Opas sukupuolen tasa-arvon edistämiseen perusopetuksessa. Opetushallitus.
Opaat ja käsikirjat 2015:5. www.oph.fi/julkaisut/2015/tasa_arvotyö_on_taitolaji

Kyselyn toteuttajalle

Tämä kysely voi toimia koulun tasa-arvosuunnittelun lähtökohtana. Koulu voi muokata kysymyksiä vastaamaan paremmin omia tarpeitaan tai käyttää vain osaa niistä. Kysely voidaan toteuttaa, vaikka oppilaiden kanssa olisi käyty tasa-arvokeskustelu tai kyselyä voidaan käyttää keskustelun pohjana. Ennen kyselyä opettajan kanssa voidaan käydä läpi kyselyssä esiintyviä käsitteitä.

Kyselyyn vastaajalle

Hei!

Tyttöjä ja poikia ei aina kohdella koulussakaan tasa-arvoisesti. Ehkä sinä olet huomannut epäkohtia, joihin tahdot muutoksia. Vastaathan huolellisesti seuraaviin kysymyksiin niin osaamme rakentaa koulustamme oikeudenmukaisemman.

A Perustietoja vastaajasta

sukupuoli a) poika b) tyttö c) muu d) en halua vastata
luokka a) 7 b) 8 c) 9

B Viihtyvyys, turvallisuus ja koulun toimintakulttuuri

		Kyllä	Ei
B.1	Tuletko mielelläsi kouluun?		
B.2	Tunnetko olosi turvalliseksi koulussa?		
B.3	Pystytkö kääntymään opettajan puoleen, jos sinulla on huolia koulussa?		
B.4	Koulussa jokainen saa olla oma itsensä ja ilmentää sukupuoltaan haluamallaan tavalla onpa hän tyttö, poika tai muunsukupuolinen.		

Avoin vastaus

C Opetus ja ohjaus

Vastaa seuraaviin väittämiin. Olet kuluneen vuoden aikana kokenut, että...

		Kyllä	ei
C.1	oppilaan sukupuoli vaikuttaa siihen, miten opettaja kohtelee häntä.		
C.2	oppilaan sukupuoli vaikuttaa opintosuoritusten arviointiin.		
C.3	opettajat asettavat erilaisia vaatimuksia oppilaan sukupuolesta riippuen.		
C.4	kaikkia kannustetaan yhtä paljon sukupuolesta riippumatta.		
C.5	opettajat sallivat tyttöjen ilmaista mielipiteitään tunneilla.		
C.6	opettajat sallivat poikien ilmaista mielipiteitään tunneilla.		
C.7	poikia rohkaistaan tekemään heitä itseään kiinnostavia oppiainevalintoja.		
C.8	tyttöjä rohkaistaan tekemään heitä itseään kiinnostavia oppiainevalintoja.		
C.9	poikia rohkaistaan tutustumaan myös perinteisesti naisvaltaisiin ammatteihin.		
C.10	tyttöjä rohkaistaan tutustumaan myös perinteisesti miesvaltaisiin ammatteihin.		

Avoin vastaus

D Oppikirjat ja muu opetusaineisto

Onko oppikirjoissa tai muissa opetusaineistoissa

		Kyllä	Ei
D.1	perinteisiä sukupuolirooleja noudattavia tekstejä tai kuvia?		
D.2	perinteisiä sukupuolirooleja rikkovia tekstejä tai kuvia?		
D.3	esimerkkejä sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöistä ja sateenkaariperheistä?		

Avoin vastaus

E Seksuaalinen ja sukupuoleen perustuva häirintä koulussa

Oletko viimeksi kuluneen vuoden aikana kokenut tai havainnut

		Kyllä	Ei
E.1	vartaloon tai seksuaalisuuteen kohdistuvia ikäviä huomautuksia tai nimittelyä?		
E.2	loukkaavaa kaksimielistä tai härskiä puhetta?		
E.3	sosiaalisessa mediassa kuvia tai julkaisuja, jotka koit loukkaavaksi tai ahdistavaksi?		
E.4	epäasiallisia viestejä tai puheluja, jotka koit ahdistaviksi?		
E.5	lähentelyä tai fyysistä koskettelua, jonka koit epämiellyttäväksi tai ahdistavaksi?		
E.6	seksuaalisia ehdotuksia tavalla, jonka koit ahdistavana tai epämiellyttävänä?		
E.7	muuta, jonka olet kokenut sukupuoleen perustuvaksi tai seksuaaliseksi häirinnäksi?		

Jos vastasit johonkin kohdan E kysymykseen myöntävästi

		Kyllä	Ei
E.8	kohdistuiko häirintä sinuun?		
E.9	kerroitko häirintään syyllistyneelle, että hänen tulisi lopettaa ahdistavaksi tai epämiellyttäväksi koettu käytös?		
E.10	saatoitko häirintätapauksen koulun henkilökunnan tietoon?		
E.11	syyllystyikö häirintään toinen oppilas?		
E.12	kuuluiko häirintään syyllistynyt koulun henkilökuntaan?		

Jos kerroit häirinnästä jollekin koulun henkilökunnasta

		Kyllä	Ei
E.13	ryhtyikö koulu riittäviin toimenpiteisiin asian selvittämiseksi?		
E.14	jatkuuko häirintä edelleen?		

Oletko itse koulussasi viimeksi kuluneen vuoden aikana

		Kyllä	Ei
E.15	syyllystynyt kohdissa E.1. – E.7. esitettyihin tekoihin?		

Avoim vastaus (Tässä voit kertoa tarkemmin häirinnästä. Jos et ole kertonut koulun henkilökunnalle kohtaamastasi häirinnästä, tässä voit kertoa mikset. Tähän voit kirjoittaa myös nimesi ja luokkasi, jos haluat, että sinuun otetaan yhteyttä häirinnän vuoksi.)

F Muuta

		Kyllä	Ei
F.1	Oletko saanut tarpeeksi tietoa sukupuolten tasa-arvosta koulussasi?		
F.2	Oletko kokenut sukupuolestasi haittaa koulussasi?		
F.3	Käyttäytyisitkö koulussa toisin, jos olisit toista sukupuolta?		
F.4	Onko koulusi tasa-arvoinen?		

Sukupuolten tasa-arvo toteutuu koulussamme seuraavista syistä hyvin/huonosti

Mitä muuttaisit koulussa, jotta sukupuolten tasa-arvo toteutuisi?

Millainen on tasa-arvoinen koulu?

